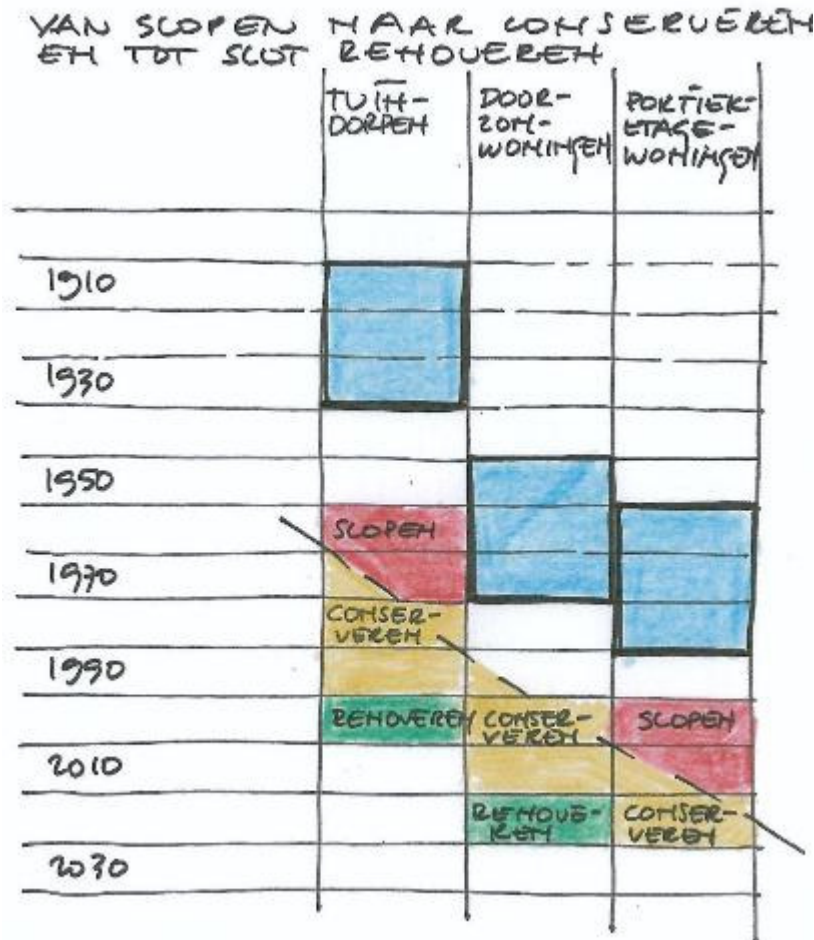

HERHALING MAAR TOCH ANDERS

20 mei, 2009 | door Martin Liebrechts

Vaak lijkt het of de geschiedenis zich herhaalt. Maar dat geldt alleen voor de oppervlakkige beschouwer. Het is elke keer toch weer anders. Dat geldt ook voor de terugkerende belangstelling voor renovatie. De afgelopen veertig jaar keerde de belangstelling om de tien jaar terug.

In 1980 - toen de nieuwbouwproductie teruggelopen was tot 90.000 woningen per jaar - had elke bouwer ineens zijn hart verpand aan renovatie. De belangstelling neemt vervolgens geleidelijk af en keert terug naar nieuwbouw. Op het moment dat het aantal nieuwbouwwoningen terugvalt tot 80.000 in 1990, keert de belangstelling terug. Nu is het niet meer de vooroorlogse woningbouw, maar de aanpak van een vroegnaarlogse woningbouw. Onderhoud en energie zijn belangrijke dragers van de ervaring. Dan wordt het weer stil op het renovatiefront. Rond 2000, als de nieuwbouwproductie verder is teruggelopen tot 70.000 woningen per jaar, komt renovatie opnieuw op de agenda te staan. Op papier gaat het om de verbetering van de uitstraling. En nu, bijna tien jaar later, als de nieuwbouw mede door de crisis tot onder de 60.000 woningen zakt, zijn alle ogen weer gericht op de bestaande woningbouw. Nu staat ook ruimte op de agenda naast comfort, energie en uitstraling. De supertanker van 7 miljoen woningen wordt geleidelijk ontdekt als iets dat echt bestaat en zijn eigen dynamiek zal hebben. De aanpassing van de voorraad zal de belangrijkste huisvestingsopgave worden van de eenentwintigste eeuw.

Pas als renovatie een volwassen begrip wordt voor de kwaliteitsaanpassing en de langetermijnvisie gaat domineren, ontstaan er nieuwe kansen. Misschien is nu wel het moment aangebroken. De visie op de voorraad ondergaat voortdurend de benadering van slopen naar conserveren en tot slot renoveren. In eerste instantie overheerst in de sociale sector altijd de sloopgedachte, want boekhoudkundig is de woning na vijftig jaar afgeschreven. Na verzet van de bewoners wordt alsnog het besluit genomen om de woningen in stand te houden. De nadruk bij de aanpak ligt dan op comfort en onderhoud. Hoewel hiervoor vaak het woord renovatie gebruikt wordt, komt het toch neer op conserveren. Pas vijfentwintig jaar later vindt er alsnog een renovatie plaats. De opvatting is dan doorgedrongen dat slopen niet vanzelfsprekend is. Geleidelijk breekt de opinie door dat de levensduur bijna uit een dubbel mensenleven bestaat. Als dit niet tot bescheidenheid en volwassenheid leidt, dan weet ik het niet meer.